

Erdekképviselőt a háborúban

Beszélgetés dr. Hódi Sándorral, a Vajdasági Magyarok Szövetségének elnökségi tagjával

– Milyen sajátosságai vannak a vajdasági magyarság megmaradásért folytatott harcának, tekintetbe véve, hogy háború dúl a térségben, és tekintetbe véve azt is, hogy egy balkáni, szláv és ortodox közegben próbálja kivívni az őt megillető jogokat?

– Ezek a sajátos balkáni körülmények, jelesen, hogy három éve dúl a háború, nem kevésbé az embargó – mely az országot teljesen elszegényítette, tönkretette és távlatatlanná tette – bennünket egyszerűen kényszerhelyzetbe hoztak. Így a többi határon túli magyar népcsoport előtt jutottunk el ahhoz a felismeréshez, hogy autonómia nélkül, önrendelkezés nélkül nincs esélyünk a megmaradásra. Ehhez természetesen hozzájárult az is, hogy az erőszakos mozgósítás nyomán 20–30 ezer fiatal hagyta el az országot, mert nem kívánt eleget tenni a behívóparancsoknak, nem kívánta a bőrét vinni egy olyan háborúba, amely nem a mi érdekeinkért folyik. Ez a veszteség, amit e fiatalok távozása jelent, valamint az a veszteség, amit egyáltalában a kis, minimális megtakarított tőkével rendelkező réteg távozása jelentett (hisz akinek volt valamije, az kimentette Magyarországra vagy nyugatra), ez az egész vajdasági magyarság drasztikus előregedését és erőtlenedését vonta magával. Ilyen méretű demográfiai torzulást és veszteséget már nagyon nehezen tudunk tulajdonképpen feldolgozni vagy elviselni. Ehhez aztán további kényszerítő körülmények is csatlakoztak, mint például az erőszakos betelepítésnek az állandó gondja. Ez Damoklész kardjaként állandóan ott lebeg a fejünk fölött, hiszen a Boszniából és a horvátországi Krajinából a Vajdaság területére menekült szerbek többsége még nem talált megoldást tartós letelepedésre, és a szerb menekültügyi hivatal időnként körlevelekkel fordul a községeinkhez, hogy biztosítsanak ennyi és ennyi ezer szerb menekült számára letelepedési lehetőséget, házat és munkahelyet. Ha a vajdasági magyarság nem jutott volna el az önszerveződésnek a mai szintjére, akkor ez a betelepítés már megtörtént volna.

– A szellemi elit eljutott ahhoz a felismeréshez, hogy szükséges az autonómia, de említette, hogy mennyire megváltozott a vajdasági magyar társadalom felépítése, mennyire elfogadott az autonómia gondolata a vajdasági magyarság szélesebb köreiben, és mennyire ismerik egyáltalán a Vajdaságban azt, hogy mit is jelentene az autonómia számukra?

– Nem mondanám, hogy szellemi elit hozta a mai állapotot létre. Inkább azt mondanám, hogy az a politizáló réteg, amelyik 89 után szerepet vállalt, és megjelent a közéleti politikai szerepvállalás igényével. Az autonómiaigény megfogalmazását kezdetben igen nagy fenntartásokkal fogadták, és ma is vannak az értelmiség körében és más körökben is olyan társaságok, rétegek, melyek nem támogatják szívvél-lelélekkel az autonómia ügyét, talán olyan pragmatista megfontolásokból, hogy a hatalommal való olcsóbb és egyszerűbb kiegyezés számukra talán több előnnyel, és általában kevesebb békétlenséggel járna. De nem mondanám, hogy az autonómiára vonatkozóan ez a vélemény igazán számottevő lenne, hogy az ilyen törekvéseket veszélyeztetnék, keresztülhúzhatnák a magyarság autonómista törekvéseit.

– Mi vezetett az Ön értékelése szerint oda, hogy szakadás történt a vajdasági magyarság képviselőiben?

– A VMDK a márciusban tartott tisztújító közgyűlésén nem tudott megbirkózni a szervezeten belül és a magyarságon belül felhalmozódott, megválaszolandó kérdésekkel. Nem nézett szembe azzal a szükségszerű követelménnyel, hogy a kisebbségi társadalmak nem a létszám függvényében, hanem közösségi jellegükből fakadóan hajlanak a differenciálódásra, a többszámolásra. Nem lényeges, hogy Erdélyben kétféle, a Vajdaságban háromszáz ezer magyar él: szerintem harmincezer magyar körében is – ha az egészséges – a gondolati többszámolásnak jelen kell lennie. Különösen érzékenyen kell keresni az

ideológiai jellegű különbségeket. Nos, a VMDK vezetése ezt nem ismerte fel, nem akarta elfogadni a pluralizálódás szükségességét, hanem megpróbálta erőszakkal az egységet, a kommunisztikus egységet jegyezni, folytatni tevékenységét; visszafojni mindazt, ami a központi vezetés gondolkodásával ellentétes volt, ütközött. A VMDK legszűkebb vezetésén belül felülkerekedett egy, a volt nomenklatúra embereiből álló csoport, mely teljes hatalmat kívánt gyakorolni a szervezet fölött, és a teljes vajdasági magyarság fölött. Nos ez természetesen nagy ellenállásba ütközött részünkről, a más ideológiai alapú emberek részéről: a nemzeti keresztény vonulat, de a polgári liberális, sőt még a reformkommunisták részéről is. És minthogy a tisztújító közgyűlésen az ott előkészített forgatókönyv és a szavazógép által gyakorlatilag szétverték az arra irányuló törekvést, hogy a szerkezeti keretek között tegyük kezelhetővé a többszámolásokat, hogy meggátoljuk annak a lehetőségét, hogy egy ideológiai platform – jelesen egy kommunista frakció – kisajátítsa a szervezetet, szükségesnek láttuk, hogy megalakítsuk a Vajdasági Magyarok Szövetségét. Azon a közgyűlésen még az alapszabályzatot is módosították, hogy ne is jöhessen létre semmilyen jellegű platformosodás a VMDK-ban. Mi, a másként gondolkodók nem akartuk demonstrálni a szakadást ott, ország-világ szígyenére, de rögtön megindítottuk az előkészületeket, és a VMDK vezetése által el nem fogadott platformok június 18-án megalakították a Vajdasági Magyarok Szövetségét. A Vajdasági Magyarok Szövetségének a létrehozásával mi tulajdonképpen érdekszövetséget hoztunk létre, mert a VMDK mint kommunista párt már az érdekképviselőt nem tudta betölteni. Azán megindult egy nagyon kemény politikai harc, a VMDK megpróbált először lesöpörni, és a legkülönbözőbb rágalmakkal megpróbálta hitelét rontani a VMSZ-nek. Ez azonban nem sikerült, mert azok a politikai rétegek, amelyek kiszorultak a VMDK-ból, többségbe kerültek. Így a körzeti szervezetek nagy része, a tömbmagyarságban a magyar önkormányzatok VMSZ-es irányzatot vettek az Ágoston féle bolsevista irányvonalú frakcióval szemben. Ez a szórványmagyarság manipulálásával és populistá demagógiával próbált ez ideig politikájának valami hátszelet biztosítani. Nos ez igen sajnálatos, mert az előremutató és egészséges megoldás az lett volna, hogy ha akkor lehetőség adódik a VMDK pluralizálására. Az lenne az igazán méltányos és tisztességes, hogy ha a VMSZ által körvonalazott választási szövetségbe az Ágoston féle frakció is betársulna már csak azért is, hogy a szavazatok ne aprozódjanak fel. Ez azonban nem valószínű, eddig a belátásig ugyanis nem jutott el a VMDK eme szánya.

– Milyennek tűnik a romániai magyarság politikai harca vajdasági magyar szemmel nézve?

– Rokonszenvesnek tűnik az az erőfeszítés, amely a belső választással a romániai magyarság autentikus hatalmi testületét, afféle nemzeti tanácsát kívánja létrehozni, és még inkább rokonszenves az, hogy az RMDSZ nagyon ügyesen megpróbálta áthidalni az érdekszervezeti és a pártjellegből adódó ellentéteket. Ha a nemzeti tanácsot sikerül létrehozni, azt hiszem, hogy történelmi szerepének fontos részét tölti be. A nemzeti tanács keretében az erdélyi magyarság már pártosodás nélkül is részt tud venni sorsának alakításában és irányításában. Ez nagyon fontos, mert én úgy gondolom, hogy nemcsak a határon túli magyarok körében, és nem csak Magyarországon, hanem az egész közép-kelet-európai térségben a pártosodáshoz fűzött remények illuzórikusnak bizonyulnak, a pártok nem autentikus társadalmi érdekeket szavatolnak meg. Ezért a pártosodás mellett a civil társadalmi szerveződéseknek nagyobb szerepet, súlyt kell adni egy népcsoport megmaradásának stratégiájában, a szerepvállalást is, és az intézmények kiépítésében is.

Kérdezett: GAZDA ÁRPÁD